

Protokoll fört vid enskild föredragning

Social- och miljöavdelningen
Miljöbyrån, S4

Beslutande

Vicelanråd
Camilla Gunell

Föredragande

Vattenbiolog
Susanne Vävare

Justerat

Omedelbart

Ärende/Dnr/Exp.

Beslut

Nr 80

Överföring av förslag till införlivande av nya bilagor i vattenlagen kopplat till marindirektivet (2008/56/EU)

ÅLR 2017/4417

140 S4

Landskapsregeringen beslutar att till lagberedningen överföra förslag till införlivande av nya bilagor i lagstiftningen kopplat till Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/56/EU, enligt **bilaga 1 S417E50**. Ålands landskapsregering har deltagit i internationella samordningsgrupper som diskuterat förslagen till kriterier och metodstandarder för god miljöstatus innan EU fattade beslut om detta i maj 2017.

PM om ändring i vattenlagen avseende det marina ramdirektivet för att genomföra en marin strategi och uppföljning av god miljöstatus i marina vatten

Dnr ÅLR 2017/4417
PM den 11.9. 2017

Ärende: Kommissionens direktiv (EU) 2017/845 av den 17 maj 2017 om ändring av Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/56/EG vad gäller de vägledande förteckningar över faktorer som ska beaktas vid utarbetandet av marina strategier.

Åtgärder som behövs:

Bilaga III i EU:s direktiv 2008/56 (marindirektivet) måste ersättas med ny bilaga enligt ovan nämnt direktiv (EU 2017/845).

Senast den 7 december 2018 ska medlemsstaterna sätta i kraft de lagar och författningar som är nödvändiga. Då vattenlagen för närvarande genomgår en revidering kan bilaga III införlivas i samband med det, förslagvis i en förordning eller som bilaga till vattenlagen. Samordning måste också ske kopplat till EU:s beslut 2017/848, vilket förklaras närmare längre ned i PM:et.

Beskrivning av ärendet

Målet med EU:s ramdirektiv om en marin strategi (2008/56/EG, även kallat marindirektivet) är att uppnå en god havsmiljöstatus i Europa fram till 2020. För att uppnå en god miljöstatus måste medlemsstaterna vara överens om definitionerna för vad detta innebär, för att sedan ta fram åtgärder som genomförs för de elva olika temaområdena (de kvalitativa deskriptorerna för god miljöstatus enligt marindirektivets bilaga I). Varje medlemsstat har utfört en första bedömning av sina vatten samt tagit fram en marin strategi och ett åtgärdsprogram som syftar till att förbättra vattnets status.

I ramdirektivet om en marin strategi, och dess bilaga III finns en vägledande förteckning över grundläggande förhållanden, belastning och påverkan av den marina miljön. Efter att medlemmarna genomfört den första grundläggande bedömningen av de marina vattnens miljöstatus och miljömål enligt artikel 9.2 och 10.2, konstaterade kommissionen att det snabbt krävdes ökade insatser för att medlemsstaterna och unionen ska uppnå en god miljöstatus senast 2020. I kommissionens rapport (COM(2014) 97 final, 20.2.2014) framgår att

kommissionens beslut 2010/477/EU om kriterier och metodstandarder för god miljöstatus i marina vatten behöver förtydligas, stärkas och förbättras. Det behövs tydligare, enklare, mer konkreta och jämförbara kriterier och metodstandarder för god miljöstatus samt att bilaga III i ramdirektivet om en marin strategi behöver ses över. Översynen av bilaga III till ramdirektivet om en marin strategi behövs för att komplettera översynen av beslut 2010/477/EU. Den 17 maj 2017 upphävdes beslut 2010/477/EU och ersattes av kommissionens beslut (EU) 2017/848 i vilken ingår kriterier och metodstandarder för god miljöstatus i marina vatten samt specifikationer och standardiserade metoder för övervakning och bedömning. Detta ärende -Kommissionens direktiv (EU) 2017/845 av den 17 maj 2017 – avser den översyn av bilaga III som nämns ovan och som behövs för att komplettera beslut 2017/848 om kriterier, metodstandarder och övervakning.

Syfte och tidsramar

Kompletteringen av marindirektivets bilaga III utförs för att dels ge en bättre koppling till de kvalitativa temaområdena (deskriptorerna) i bilaga I och dels för att bättre koppla samman ekosystemrelaterade faktorer, antropogen belastning och påverkan av den marina miljön.

Enligt direktiv 2017/845 ska bilaga III i direktiv 2008/56/EU (marindirektivet) ersättas med texten i den nya bilagan. Senast den 7 december 2018 ska medlemsstaterna sätta i kraft de lagar och författningar som är nödvändiga.

Nuvarande lagstiftning och vattenlagsutredning

Direktiv 2008/56/EG (marindirektivet) har införlivats i vattenlag (1996:61). I vattenlagens 5:e kapitel finns bestämmelser om vattenkvalitet. I Paragraf 19 a behandlas bedömningar om vattenområden (vilket inkluderar marina områden) och i paragraf 20 samt 21 behandlas kriterier och miljömål avseende det marina direktivet. Konkreta miljömål har ännu inte fastställts, men Åland har deltagit i internationella samordningsgrupper samt beaktat kopplingen till vattendirektivet. Det finns idag förslag till tröskelvärden med kopplingar både till vattendirektivet (2000/60/EG), marindirektivet samt HELCOM och dess indikatorer för god status.

Den 2 maj 2015 påbörjades en revidering och utredning av den Åländska vattenlagen. I utredningen behandlas miljömålen i paragraf 3 och vattenkvalitetskrav i paragraf 47 samt för marina vatten mer specifikt i paragraf 49. Paragraf 49 utgår ifrån artikel 10.1 i marindirektivet och vattenkvalitetskrav för god miljöstatus i marina vatten ersätter således ”de vägledande miljömål” som finns i vattenlagens 5 kap. 21 § 3 mom. I paragraf 39 framgår att landskapsregeringen ska fastställa vattenkvalitetskrav med indikatorer i marina vatten för att bedöma om god miljöstatus upprätthålls eller nås. Den motsvarar vattenlagens 5 kapitel, 20 & 5 mom, men med vissa ändringar, och utgår ifrån

marindirektivets artikel 9.1. Samordning ska ske enligt paragraf 43. Utredarna föreslår att vattenkvalitetskraven för marina vatten införs i en ny förordning. Det som utredarna benämner vattenkvalitetskrav är de tröskelvärden för marindirektivet som efterfrågas i Kommissionens beslut (EU) 2017/848. Utredningen som var färdig den 6 december 2016 har överlämnats till lagberedningen.

Kopplingen till Kommissionens beslut (EU) 2017/848 och tröskelvärden.

Genom kommissionens beslut (EU) 2017/848 också från den 17 maj 2017 har kriterier och metodstandarder fastställts och därmed är det medlemsstaternas skyldighet att ta fram tröskelvärden i enlighet med tidsplanen och i samarbete på unionsnivå, regional eller delregional nivå. Tröskelvärden är avsedda att bidra till medlemsstaternas fastställande av ett antal förhållanden som kännetecknar god miljöstatus och bidra till deras bedömning av i vilken utsträckning god miljöstatus har uppnåtts. Det är också nödvändigt att fastställa metodstandarder, inklusive geografiska skalor för bedömning, och hur kriterierna bör användas. Kriterierna och metodstandarderna är avsedda att säkerställa enhetlighet och möjliggöra jämförelse, mellan marina regioner och delregioner, när det gäller bedömningar av i vilken utsträckning god miljöstatus har uppnåtts.

Tröskelvärdena bör, om tillämpligt, återspegla den kvalitetsnivå som speglar betydelsen av en negativ effekt för ett visst kriterium, och bör sättas i förhållande till ett referenstillstånd. Tröskelvärden bör vara förenliga med unionslagstiftningen och sättas på lämplig geografisk skala så att de avspeglar de olika biotiska och abiotiska egenskaperna hos regionerna, delregionerna och delområdena. Detta innebär att även om processen för att bestämma tröskelvärden äger rum på unionsnivå, kan resultatet bli att det sätts olika tröskelvärden som är specifika för en region, en delregion eller ett delområde. Tröskelvärden bör också bestämmas på grundval av försiktighetsprincipen, så att de återspeglar de potentiella riskerna för den marina miljön. När tröskelvärden bestäms bör hänsyn tas till dynamiken hos de marina ekosystemen och deras komponenter, som kan förändras i tid och rum genom hydrologisk variation och klimatvariation, rovdjurs-bytes-relationer och andra miljöfaktorer. Tröskelvärden bör också avspegla det faktum att de marina ekosystemen, om de försämrats, kan återhämta sig till ett tillstånd som speglar rådande geomorfologiska, geografiska, klimatiska och biologiska förhållanden, snarare än att återgå till ett specifikt tidigare tillstånd.

Tröskelvärden och vattenlagsutredningens paragrafer

Det kan finnas motstridiga intressen avseende tröskelvärden, då detta spelar in vid tillståndsprovning, se vattenlagsutredningens paragrafer 60 och 62. Tröskelvärden motsvarar kvalitetsnormer enligt vattenlagens definitioner (1996:61). I den nuvarande utredningen av vattenlagen föreslås istället att

begreppet vattenkvalitetskrav ska införas och de ska vara antingen bindande eller riktgivande.

Definitionen i beslut (EU) 2017/848 lyder: *tröskelvärde* : ett värde eller ett intervall mellan två värden som möjliggör en bedömning av den kvalitetsnivå som uppnåtts för ett enskilt kriterium, och som därigenom bidrar till bedömningen av i vilken utsträckning god miljöstatus uppnås.

I beslut (EU) 2017/848 framgår att det finns en stark samordning mellan vattendirektivet och det marina direktivet, eftersom hänvisningar till tröskelvärden för olika kriteriekomponenter (som t.ex.- näringsämnen, klorofylla och siktdjup, deskriptor 5) till stora delar är kopplade till vattendirektivets mål för god vattenstatus (vilket medför ett bindande krav, se Weserdomen, samt förklaringar i vattenlagsutredningen).

Uppdaterad bedömning av den marina miljöns status samt rapporteringsskyldighet

Det föreligger en rapporteringsskyldighet till EU för kriteriekomponenter, tröskelvärden och metodstandarder. Detta arbete ska genomföras för den första översynen i enlighet med artikel 17.2.a i direktiv 2008/56/EG (den 15 juli 2018). Arbete har genomförts och samordning har skett med de andra medlemsstaterna, bland annat i samband med att Kommissionens beslut (EU) 2017/848 togs fram.

Den kommande bedömningen av den marina miljön ska i huvudsak ske på HELCOM-nivå (HOLAS), vilket kommer att underlätta rapporteringen (2018-19) avsevärt. Landskapsregeringen tillhandahåller data till Riket som sköter den elektroniska rapporteringen till EU.

I bedömningen kommer HELCOM-indikatorerna att vara av central betydelse och rapporteringen struktureras enligt indikatorerna.

Förutom de gemensamma HELCOM (CORE) indikatorerna

(<http://www.helcom.fi/baltic-sea-trends/biodiversity/indicators>) har Riket också vissa nationella indikatorer som ska beskrivas och vara tillgängliga via nätet.

Några saker att beakta vid lagstiftningsarbetet som kopplar till Kommissionens direktiv (EU) 2017/845 samt beslut 2017/848.

- Samordning måste ske av Kommissionens direktiv (EU) 2017/845 samt beslut 2017/848, så att de införs samtidigt och synkroniserat i den revidering som nu genomförs av lagberedningen avseende vattenlagen och de kan vara i form av bilagor eller föreskrifter. När det avser beslut 2017/848 bör Rikets förslag till tröskelvärden införas, då internationell samordning ligger till grund. Alternativt kan dessa tröskelvärden utgöra en separat rapport då det är ett tämligen stort och skrymmande material och då behövs det en hänvisning till detta i lagstiftningen.

- Inför definitioner av tröskelvärde och kriteriekomponent samt invasiv art enligt Kommissionens beslut (EU) 2017/848.
- Ifall tidsplanen inte kan hållas måste detta rapporteras till EU.

Förslag till beslut:

EU-direktiv 2017/845 samt beslut 2017/848 bör båda införlivas genom den pågående uppdateringen av vattenlagen med tillhörande bilagor och förordningar.

Landskapsregeringen överför ärendet till lagberedningen för lagstiftningsåtgärder.

Vattenbiolog

Susanne Vävare